

Preservar el nostre patrimoni arbori

A fi de protegir el patrimoni arbori monumental, l'Ajuntament d'Alacant ha treballat en l'elaboració d'un Catàleg d'arbres singulars i monumentals d'interès local que reflecteix l'inventari d'este patrimoni i dota estos espècimens d'unes mesures protectores que en preserven el bon estat i en prolonguen la vida el major temps possible. Tot això, atenent el que contempla la Llei 4/2006, de 19 de maig, de la Generalitat, de Patrimoni Arbori Monumental de la Comunitat Valenciana.

Des de la Regidoria de Medi Ambient es pretén la progressiva posada en valor del nostre patrimoni arbori, i també, conscienciar la població sobre la conservació, donant-lo a conèixer a través d'accions educatives o amb el desenvolupament de sendes com esta, que, a més del seu plantejament general dins de la Xarxa de Sendes Urbanes, concretament, atén un doble objectiu: oferir una proposta alternativa de turisme ambiental i contribuir al desenvolupament del Pla del Centre Tradicional d'Alacant.

Però, què entenem per arbres singulars?; en este cas, estariem parlant d'aquells exemplars arboris o arbustius de port arborecent amb unes característiques extraordinàries de raresa, port, edat, significat històric, cultural o científic. Estos aspectes s'objectiven de la major forma possible amb l'establiment d'unes normes i barems que donen pas a la confecció d'un catàleg elaborat amb criteri. Per tant, és important la seua divulgació, ja que la majoria de les vegades els exemplars arboris tan sols són coneguts en àmbits professionals o restringits, i la població n'ignora l'existència i el valor.

"No es té interès per allò que es desconeix"

Llegenda – pla itinerari

1. Passeig de Ramiro
2. Passeig de l'Esplanada
3. Portal d'Elx
4. Plaça de Gabriel Miró
5. Plaça del Doctor Balmis
6. Passeig de Canalejas
7. Passeig del Doctor Gadea
8. Plaça de Calvo Sotelo
9. Plaça de la Muntanyeta
10. Plaça Nova
11. Plaça de Ruperto Chapi
12. Plaça de l'Ajuntament



Passeig de Ramiro.



Pots consultar tota la informació actualitzada sobre les Sendes Urbanes en la web <https://www.facebook.com/senderosurbanosalicante>



1 hora i 30 minuts
(amb parades)



Fàcil

3.000 m

Parada

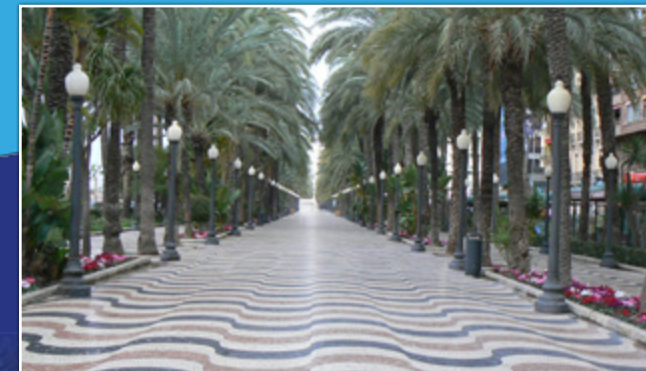
1 Passeig de Ramiro

Enfront de la platja del Postiguet, a l'avinguda de Juan Bautista Lafora, trobem el Passeig de Ramiro, parc que té l'origen en el segle XIX. La seua estructura inicial contemplava una plataforma central on s'ubicava el jardí, rodejat d'una gran reixa amb una porta central i escales laterals, en què destacava la varietat dels arbustos i la frondositat de l'arbratge. Podem contemplar-hi exemplars de *Ficus nitida*, d'uns 80 anys, 13 m d'alçària i 21 m de diàmetre de copa.

Com a curiositat històrica, pareix que ací se situava el soc de la medina musulmana. Prestigioses famílies alacantines tenien la residència en esta zona i, també s'hi va donar espai a la primera escola-jardí d'Espanya, que portava el nom de l'historiador Rafael Altamira. El parc el travessa un tram de muralla del segle XVI, de 56 m de longitud.

2 Passeig de l'Esplanada

Ens dirigim cap a l'Esplanada, anomenada fins al començament del segle XX passeig dels Màrtirs. El 1868, es va realitzar un passeig enjardinat al dic, projecte de l'arquitecte Guardiola Picó. Este passeig estava limitat



l'Esplanada.

als extrems per dos places: a un costat, la plaça del Mar, on hi havia un monument als Màrtirs de la Llibertat que es va retirar després de la Guerra Civil per a ser substituït per una font i; a l'altre, la plaça de Canalejas, amb un monument dedicat a este polític i intel·lectual, obra de l'escultor alacanti Vicente Bañuls.

El 1955, l'Esplanada es va veure sotmesa a una nova reforma, s'hi van crear xicotets parterres paral·lels a les línies de palmeres i se'n va modificar el paviment amb marbre roig Alacant, crema i negre, que va

donar pas a la famosa imatge d'este passeig, amb un monumental mosaic format per més de sis milions de taulellets que imiten les ones del mar veí.

Deambularem davall les quatre files de palmeres, recordant les paraules de Juan Gil Albert: "Estar en Alicante, es estar en la Explanada".

3 Portal d'Elx

Ens introduïm de ple en el centre tradicional d'Alacant. Sobre la demolició de la vella muralla "El Vall" es va alçar, el 1858, la Rambla, que als costats quedava delimitada per un arbratge diferent de l'actual. Partint de la confluència amb l'Esplanada i de pujada, a l'esquerra, trobem el Portal d'Elx, glorieta enjardinada del segle XIX. Va ser creada com a lloc de reunió dels ciutadans i com a punt d'abastiment d'aigua. Tenia quatre quioscos situats en cada cantonada, albergant actualment, al centre de l'eix principal, una rèplica del quiosc que hi havia en el segle XIX.

Dividida en quatre parterres, es caracteritza per la frondositat de l'arbratge, ja que queda totalment coberta per la copa de quatre *Ficus macrophylla*; tres dels quals estan protegits de forma genèrica per la

"L'aiguadeta" Plaça de Gabriel Miró



Porta d'Elx.

Llei, atés que presenten un considerable perímetre de tronc (que supera 6 m a l'altura d'1,30 m des de la base). L'alçària d'este conjunt de ficus centenaris oscil·la entre 13 i 19 m, amb diàmetres de copa de 16 a 21 m.

4



Om en Gabriel Miró.

Plaça de Gabriel Miró

Continuem per l'àrea de vianants del carrer de Sant Francesc fins a arribar a la confluència amb el carrer de Castaños, girem a l'esquerra per dirigir-nos cap a la plaça de Gabriel Miró. Amb les runes de les muralles derrocades es va guanyar terreny al mar i es va construir esta plaça del segle XIX que té un bust dedicat a l'escriptor alacantí.

La seua forma és trapezoïdal i al centre se situa una font amb un conjunt escultòric, L'aiguadera. El disseny, ressaltat per la decoració del paviment i la concepció dels murs vegetals, és d'art nouveau. El 1921, Juan Vidal va modificar esta plaça incloent-hi uns bancs de pedra ja retirats i unes jardineres laterals amb taulellets partits blancs i blaus del mateix estil art nouveau, amb influències mediterrànies. Posteriorment, s'hi va realitzar una altra reforma, el paviment es va fer de marbre roig Alacant i crema, les espècies arbustives es van canviar i es van mantenir els ficus centenaris.

En esta plaça, potser, s'hi pot contemplar l'exemplar de ficus més notable de tot el país, segons el Mapa forestal de España; acompanyat per tres ficus de la mateixa espècie (*Ficus macrophylla*). Tots estan protegits per la Llei i, mesurant la projecció sobre un pla horitzontal, tenen un diàmetre de copa que supera els 25 m. Al seu costat, i a vegades dominats, hi ha cinc oms vells (*Ulmus minor*), que si bé no arriben a assolir la categoria d'arbre monumental, destaquen per arribar a ports molt superiors als habituals de l'espècie. En conjunt, formen una arbreda d'important valor recreatiu, ambiental i també cultural, ja que la seua antiguitat (al voltant de 120 anys) els fa part integrant de la ciutat.

Tornem al carrer de Sant Francesc i seguim fins al carrer dels Llimons, donant pas a la plaça del Doctor Balmis.

5

Plaça del Doctor Balmis

Rep el nom del difusor universal de la vacuna de la pigota, considerat com el major filantrop alacantí, anomenat per molts "apòstol de la higiene". Després d'una remodelació, el 1993, amb cert estil pseudogaudinià; de nou, s'executa un projecte per a esta plaça que recupera l'antiga font i un refugi antiaeri de la Guerra Civil. L'any 1919, s'hi va col·locar una làpida llaurada per l'escultor Vicente Bañuls que li va donar el nom actual, anteriorment anomenada plaça de Torrents.

Ens dirigim en sentit descendent pel carrer de Canalejas fins a arribar a la placeta que porta el seu nom. Creuem per endinsar-nos en el passeig de Canalejas.

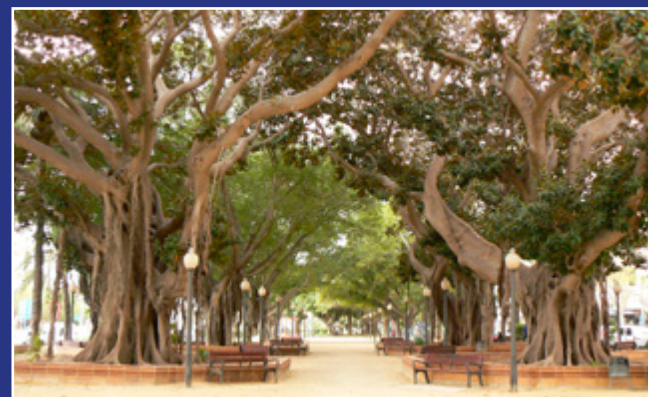


Antiga font en plaça del Doctor Balmis

6

Passeig de Canalejas

El projecte de jardineria d'este passeig és de l'any 1886 i va ser ideat per l'arquitecte municipal José González Altez. És un parc de terra amb extensions d'arbres i arbustos separats per parterres que limiten un corredor central en què podem trobar bellíssims exemplars de ficus; en concret, amb caràcter singular, s'hi poden contemplar sis unitats de *Ficus macrophylla* i onze unitats de *Ficus nitida*. Diversos d'estos arbres queden protegits de forma genèrica a causa de les seues dimensions de perímetre de tronc i diàmetre de copa.



Passeig de Canalejas.

En l'accés, trobem elements escultòrics, una Parella de gossos (s. XVIII) esculpits en marbre blanc. Compta amb dos safarejos de forma baixa i circular, albergant un monument al comediògraf alacantí Carlos Arniches i la Font del xiquet flautista (s. XVIII). Els extrems estan limitats per dos roures australians o pins d'or (*Grevillea robusta*).

Després de visitar el parc, eixirem per l'accés on hi ha una Parella de lleons (s. XVIII) per incorporar-nos al passeig del Doctor Gadea, continuant-hi fins a la Creu dels Caiguts. Amb una alçària de 9,5 m i realitzada en formigó armat, esta creu és obra de Miguel López González en col·laboració amb Miguel Abad Miró (1939).

7

Creuem a la dreta per accedir a la plaça de Calvo Sotelo.

8

Plaça de Calvo Sotelo

La plaça data del segle XVI però el jardí és de l'últim quart del segle XIX. La forma és rectangular amb uns parterres que s'encreuen al centre, en una plataforma enjardinada horitzontal. Sobre un dels eixos principals, es va realitzar un eixample circular en el qual es va col·locar el bust del governador Barrejón. El 1977, va patir una reforma, es va canviar el sòl per un enllosat de pedra, es van modificar les espècies arbustives i s'hi van instal·lar diversos jocs infantils, respectant en tot moment els reixats i els pòrtics. En esta plaça trobem tres arbres singulars: un om (*Ulmus minor*), un plàtan d'ombra (*Platanus x hispanica*), arbre molt característic als parcs, i una enorme araucària o pi de Nortfolk (*Araucària excelsa*). Fa uns anys la plaça va tornar a ser reformada.



Plaça de Calvo Sotelo.

9

Eixim per l'accés pròxim a la restaurada plaça de la Muntanyeta, rodejada de seus d'organismes de l'Estat. A l'altura de la parròquia de la Mare de Déu de Gràcia, girem a la dreta pel carrer de Felipe Bergé fins a arribar a la Plaça Nova, en la qual s'ubica un aquari mediterrani amb espècies marines del litoral.

10

Continuem pel carrer de Sant Ildefons i girem a l'esquerra pel carrer de Castaños fins als voltants del Teatre Principal.

11

Plaça de Ruperto Chapí

En esta plaça, que porta el nom del destacat compositor de sarsueles i creador de la Societat General d'Autors, s'ubica el Teatre Principal, edifici d'estil neoclàssic alçat entre el 1846 i el 1847. Podem contemplar l'obra de Carlos García Muela, Tors d'Agamèmnon II (1977), escultura de bronze que es va col·locar en esta plaça el 1999. Com a arbres singulars, l'om (*Ulmus minor*) i el plàtan d'ombra (*Platanus x hispanica*).

12

Continuem pel carrer del Duc de Saragossa fins a la Rambla de Méndez Núñez. Girem a la dreta i, en sentit descendent, de nou, arribem al Portal d'Elx. Creuem la Rambla i seguim pel carrer Major fins al Pòrtic Consistorial, donant pas a la plaça de l'Ajuntament que, amb un nou disseny, des de l'any 2009, acull a l'esplanada de vianants uns escocells amb tarongers i una font amb diversos dolls d'aigua situats arran de terra.

COL·LABORA EN LA CONSERVACIÓ DE LES SENDES

- Caminar per les sendes marcades, sense eixir-nos-en dels límits, contribuïx a la protecció de l'ecosistema, ja que les nostres xafades poden afectar plantes i animals.
- Molts animals viuen als penya-segats i les cales, per la qual cosa hem d'evitar molestar-los, espantar-los, nius, abeuradors, etc.
- Si ens ha agradat alguna planta, no hem d'arrancar-la, és millor fer-li una fotografia o un dibuix.
- Els nostres residus contaminen, hem de depositar-los a les papereres situades a la senda o portar-los fins a la paperera més pròxima.
- Els animals de companyia no han d'anar solts i ens hem de fer responsables d'arreglar-ne les deposicions.
- La millor manera de conservar el nostre patrimoni natural i cultural és no deixar empremtes del nostre passeig.
- Si vols més informació o tens algun dubte o suggeriment, visita la web: www.alicante.es/medioambiente

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE

Edita: Excm. Ajuntament d'Alacant
Regidoria de Medi Ambient
Coordinació i textos: Educació Ambiental
Departament de Medi Ambient
Disseny i maquetació: VDH Comunicació
Imprés en paper reciclat 100%

Xarxa de SENDES URBANES

Passejos i arbres singulars al centre tradicional d'Alacant